

Pozměňovací návrh k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Sněmovní tisk 545

Změna pořadí započtení výtěžku ve vykonávacím řízení

Předkládá Jan Farský

I. Návrh změn zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

1. V části první čl. I se za dosavadní bod 6 vkládá nový bod, který zní:

„Za § 265 se vkládá nový § 265a, který zní:

§ 265a

- (1) Výtěžek dosažený výkonem rozhodnutí k uspokojení pohledávky, pro kterou byl výkon rozhodnutí nařízen, se započte nejprve na náklady výkonu rozhodnutí s výjimkou nákladů výkonu rozhodnutí oprávněného, pak na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení, a nakonec na ostatní náklady spojené s uplatněním pohledávky.
- (2) Náklady výkonu rozhodnutí podle odst. 1 se rozumí i náklady exekuce podle zákona upravujícího exekuční řízení.“

Následující body přečíslovat.

II. Odůvodnění navrhovaných změn

Obecně

Stávající právní úprava upravuje způsob plnění v § 1932 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník“), kdy se stanoví, že plnění se započte nejprve na náklady již určené, pak na úroky z prodlení, poté na úroky a nakonec na jistinu. Zároveň se umožňuje dlužníkovi projevit jinou vůli, a změnit tak pořadí způsobu započtení plnění.

Dosavadní právní úprava má negativní dopad zejména na dlužníky v dluhové pasti, kdy někteří nemají možnost se z dané situace dostat, jelikož měsíční nárůst úroků převyšuje výši měsíční splátky.

Ustanovení § 1932 odst. 1 in fine občanského zákoníku stanoví, že dlužník může při plnění projevit jinou vůli a určit, že částka, kterou plní, má být započítána nejdříve na jistinu. Tímto konkrétním určením by dlužník vylepšil své postavení v rámci závazku. Občanský zákoník nicméně v případě, že se dlužník rozhodne plnit nejprve na jistinu, automaticky garantuje věřiteli právo na úroky z nákladů a úroků (anatocismus) přímo ze zákona, tedy i bez předchozího ujednání s dlužníkem (viz §1932 odst. 2 OZ). Dlužník se tak přednostním plněním na jistinu, které pro něj může být výhodné, aby stále nesplácel jen příslušenství, ale umenšoval vlastní dluh, nevyhne úročení té části dluhu, která připadá na příslušenství.

Současná právní úprava se dle navrhovatele jeví pro dlužníky ve vykonávacím či exekučním řízení jako nevýhodná. Na takovou skutečnost zákonodárce již reaguje například v ustanovení § 165 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že není-li dále stanoveno jinak, plnění poskytnuté věřiteli po rozhodnutí o úpadku postupem podle insolvenčního zákona k uspokojení jeho pohledávky se započte nejprve na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení, a nakonec na náklady spojené s uplatněním pohledávky. Dále též zákon č. 31/2019 Sb. vložil do § 172 odst. 2 insolvenčního zákona pravidlo, že pokud je způsobem řešení dlužníkova úpadku oddlužení, považují se úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a smluvní pokuta sjednaná pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, které převyšují v souhrnu výši jistiny přihlášené pohledávky k okamžiku jejího vzniku, až za pohledávky podřízené, tedy za pohledávky hrazené po úplném uhrazení všech pohledávek. Výkon rozhodnutí neumožňuje dlužníku projevit jinou vůli a změnit pořadí způsobu započtení plnění. Toto je možno pouze v průběhu dobrovolného hrazení pohledávky. Výkon rozhodnutí je oproti tomu v právech a povinnostech dlužníka i věřitele blíže insolvenčnímu řízení, které pořadí způsobu plnění určuje obdobným způsobem jako v navrženém pozměňovacím návrhu.

Navrhovaná úprava zakotvuje podobnou úpravu jako v případě insolvenčního zákona do zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů s modifikací pořadí započtení výtěžku. Konkrétně přidáním nového § 256a, který stanoví, že výtěžek dosažený výkonem rozhodnutí k uspokojení pohledávky, pro kterou byl výkon rozhodnutí nařízen, se započte nejprve na náklady výkonu rozhodnutí (exekuce), pak na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení, a nakonec na náklady spojené s uplatněním pohledávky. Dle navrhovatele je tedy vhodné úpravu použít i pro vykonávací a exekuční řízení. Předřazení započtení na náklady výkonu rozhodnutí před jistinu je zakotveno z důvodu ochrany práv soudních vykonavatelů a exekutorů, kterým by v důsledku primárního splácení na jistinu vznikaly ekonomické ztráty. Zároveň nemají náklady související s uplatněním pohledávky tendenci narůstat oproti úrokům a úrokům z prodlení. Náklady výkonu rozhodnutí oprávněného návrh vylučuje z primárního započtení na rozdíl od nákladů soudních exekutorů a exekutorů. Oprávněnému bude započítáváno na jistinu, proto nepovažují navrhovatelé za esenciální započtení na náklady vzniklé v souvislosti se zahájením vykonávacího řízení.

Návrh vyjasňuje, že se primární započtení na náklady výkonu rozhodnutí vztahuje i započtení na náklady exekuce, neboť náklady exekuce jsou na rozdíl od jiných institutů speciálně upraveny exekučním řádem. Obecně tedy i nadále platí úprava způsobu plnění kromě dispozitivního ustanovení o určení, kam se poskytnuté plnění započte. Navrhovaná změna najisto zakotvuje pořadí započtení plnění pouze pro vykonávací a exekuční řízení nikoliv pro splnění závazků v obecné rovině.

Cílem návrhu nebylo nastavení plošného způsobu plnění výše určeným způsobem, jelikož kromě plnění v rámci vykonávacího a exekučního (případně insolvenčního) řízení existuje i celá řada závazků, ve kterých by primární plnění na náklady spojené s vymáháním pohledávky, respektive jistinu v hmotněprávních vztazích, oslabilo postavení věřitelů, případně by vyprázdnilo smysl toho kterého institutu. Zakotvení výše určeného způsobu do hmotněprávní úpravy (občanského zákoníku) by mohlo narušit některé stávající finanční produkty, jako jsou například překlenovací úvěry ve stavebním spoření, reverzní hypotéky nebo dlouhodobé úvěry splácené na konci doby splatnosti například prodejem nemovitostí.

Praktický příklad

Věřitel uzavřel s dlužníkem smlouvu o úvěru o poskytnutí 250.000 Kč, úroková sazba smluvního úroku činí 10 % p.a. Doba splácení byla stanovena na 5 let s měsíčním intervalem splátek. Jelikož dlužník nesplatil ani jedinou splátku, byl dluh věřitelem zesplatněn, zažalován u soudu a po získání exekučního titulu předán soudnímu exekutorovi k vymožení.

Předpokládejme, že k uzavření smlouvy o úvěru došlo 1. ledna 2018. Dluh byl zesplatněn 1. července 2018, rozsudek soudu byl vydán 11. prosince 2018 a exekuční titul nabyl vykonatelnosti 1. ledna 2019. Pro níže uvedené modely předpokládejme, že dlužníku bude v exekuci sráženo 25.000 Kč měsíčně a sledujme dobu, za kterou bude schopen dluh uhradit.

Nejprve k celkové výši dluhu. Výše jistiny činí 250.000 Kč, po zesplatnění úroků v celkové výši 68.705,67 Kč činila výše dluhu 318.705,67 Kč (tj. zesplatněním nová jistina, ze které se vypočítávají dále smluvní úroky i úroky z prodlení). Pro účely tohoto příkladu pomejme úroky z prodlení jednotlivých splátek, s jejichž plněním byl dlužník v období do 1. července 2018 v prodlení. Ke dni zahájení realizace exekuce (tj. k 1. lednu 2020) zesplatněná jistina narostla o 79.807,39 Kč na smluvním úroku a o dalších 64.244,95 Kč na zákonných úrocích z prodlení. Na nákladech řízení (soudní poplatek a 4 úkony právní služby advokáta) počítejme 68.425,80 Kč. Z pohledu § 1932 OZ je tedy situace ke dni 1. ledna 2020 následující:

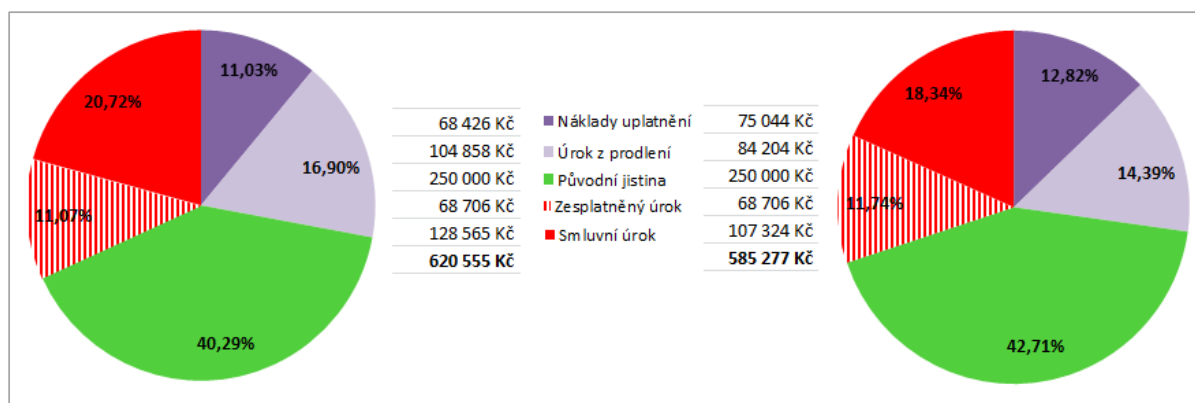
- jistina: 318.705,67 Kč
- úroky: 79.807,39 Kč
- úroky z prodlení: 64.244,95 Kč
- náklady spojené s uplatněním pohledávky: 68.425,80 Kč

V případě započítávání dílčích splátek **podle zákonné posloupnosti** průběhu exekuce ovšem dochází k dalšímu úročení dosud nesplacené výše jistiny i její postupně se snižující výše. Dlužník v daném případě zcela splatil dluh v pětadvaceti měsíčních splátkách počínaje 1. lednem 2020 a konče 1. lednem 2022. Oproti celkové výši dluhu z 1. ledna 2020 (tj. 531.183,81 Kč viz výše) dlužník splatil celkem 620.554,61 Kč¹, na jednotlivých složkách dluhu tedy na:

- jistině: 318.705,67 Kč
- úrocích: 128.565,49 Kč
- úrocích z prodlení: 104.857,65 Kč
- nákladech spojených s uplatněním pohledávky: 68.425,80 Kč.

V případě **započítávání dílčích splátek nejdříve na jistinu** a až následně postupně na náklady spojené s uplatněním pohledávky, úroky z prodlení a úroky vypadá situace odlišně. Dlužník v daném případě zcela splatil dluh ve čtyřadvaceti měsíčních splátkách počínaje 1. lednem 2020 a konče 1. prosincem 2021. Oproti celkové výši dluhu z 1. ledna 2020 (tj. 531.183,81 Kč viz výše) dlužník splatil celkem 585.277,15 Kč², na jednotlivých složkách dluhu tedy na:

- jistině: 318.705,67 Kč
- úrocích: 107.324,01 Kč
- úrocích z prodlení: 84.203,67 Kč
- nákladech spojených s uplatněním pohledávky: 75.043,80 Kč.

¹ Odměna soudního exekutora za provádění srážek a jeho nákladů náhrada (tj. část nákladů výkonu rozhodnutí) není zahrnuta, neboť nesouvisí s mechanismem uspokojování jednotlivých složek dluhu, a není určena věřiteli.

² Odměna soudního exekutora za provádění srážek a náhrada jeho nákladů (tj. část nákladů výkonu rozhodnutí) není zahrnuta, neboť nesouvisí s mechanismem uspokojování jednotlivých složek dluhu, a není určena věřiteli.

Graf: Srovnání podílu jednotlivých složek dluhu (vlevo při přednostním započítávání na příslušenství, vpravo při započítávání na jistinu)

Z výše uvedeného srovnání obou modelů vyplývá, že započítávání na jistinu významným způsobem snižuje růst příslušenství při výkonu rozhodnutí. V daném příkladu činí rozdíl cca 35.000 Kč, což by pro dlužníka při zápočtu na jistinu představovalo cca 40 % snížení nárůstu dluhu po dobu trvání výkonu rozhodnutí.

Tento rozdíl vyniká zejména v kontextu toho, že byla zvolena relativně krátká doba splácení (cca 2 roky) a vysoká měsíční splátka (25.000 Kč). **Pokud by byly parametry příkladu nastaveny na dlouhodobé splácení nízkými částkami, celkový rozdíl by byl ještě výraznější, čím výraznější by byla disproporce výše jistiny a zbývajících příslušenství.**

Obecně lze tedy vyzorovat, že pro dlužníka je vždy výhodnější splácet dominantní část dluhu – tj. část dluhu, která se nejvíce podílí na měsíčním přírůstku dluhu. Zpravidla se jedná o jistinu (což lze pozorovat právě na příkladu), což ovšem naopak neplatí u bagatelních dluhů, u kterých úročení vysokých nákladů spojených s uplatněním pohledávky vedlo k podstatnému navýšení dluhu.

III. Platné znění s vyznačením navrhovaných změn

Provedení výkonu rozhodnutí

§ 265

- (1) Po nařízení výkonu rozhodnutí se postará soud o jeho provedení.
- (2) Výkon rozhodnutí na majetek povinného, na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění vydané v trestním řízení, lze provést jen po předchozím souhlasu příslušného orgánu činného v trestním řízení.
- (3) Jednotlivé úkony při provádění výkonu rozhodnutí může činit zaměstnanec soudu (vykonavatel), stanoví-li tak zákon nebo zvláštní právní předpisy, nebo pověří-li ho tím předseda senátu; při své činnosti se řídí pokyny předsedy senátu. Upustit od dalšího provádění výkonu rozhodnutí bez příkazu předsedy senátu může vykonavatel jen tehdy, když s tím souhlasí oprávněný anebo splní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá rozhodnutí.
- (4) Je-li třeba, aby vykonavatel v souvislosti s úkony provedení výkonu rozhodnutí podal žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení u soudu nebo jiného orgánu, učiní tak jménem státu.

§ 265a

(1) Výtěžek dosažený výkonem rozhodnutí k uspokojení pohledávky, pro kterou byl výkon rozhodnutí nařízen, se započte nejprve na náklady výkonu rozhodnutí s výjimkou nákladů výkonu rozhodnutí oprávněného, pak na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení, a nakonec na ostatní náklady spojené s uplatněním pohledávky.

(2) Náklady výkonu rozhodnutí podle odst. 1 se rozumí i náklady exekuce podle zákona upravujícího exekuční řízení.

§ 266

(1) Na návrh může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen.

(2) I bez návrhu povinného může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven (§ 268).

§ 267

Právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona.

§ 267a

(1) Návrhem podle třetí části je třeba uplatnit vůči věřiteli popření pravosti, výše, skupiny nebo pořadí některé z pohledávek přihlášených k rozvrhu výtěžku nebo jinak uspokojovaných při výkonu rozhodnutí tam, kde byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky nebo jiných práv anebo prodejem movitých věcí, správou nemovité věci, prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu. Nejde-li o věc patřící do pravomoci soudu (§ 7 odst. 1), rozhodne o pravosti nebo výši pohledávky příslušný správní nebo jiný orgán.

(2) Rozhodnutí o návrhu podle odstavce 1 je účinné proti všem oprávněným, proti jiným věřitelům povinného, kteří se účastní řízení o výkon rozhodnutí, a proti povinnému.

§ 267b

(1) Výkonu rozhodnutí na majetek platební instituce, zahraniční platební instituce, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, zahraničního poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu nebo zahraničního vydavatele elektronických peněz malého rozsahu nepodléhají peněžní prostředky, které uživatelé platebních služeb těmto osobám svěřili k provedení platební transakce, ani peněžní prostředky, proti jejichž přijetí byly vydány elektronické peníze, ani aktiva, jež tyto osoby za tyto peněžní prostředky nabyly.

(2) Výkonu rozhodnutí, jímž je postihován majetek ve svěřenském fondu, nepodléhá majetek svěřenského správce. To neplatí, jde-li o výkon rozhodnutí, jímž byla svěřenskému správci uložena pořádková pokuta v řízení o výkonu rozhodnutí podle věty první nebo o výkon rozhodnutí, jímž bylo svěřenskému správci v řízení podle věty první uloženo nahradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila.

(3) Výkonu rozhodnutí nepodléhá majetek, který je součástí krycího portfolia emitenta krytých dluhopisů, jestliže se stal součástí krycího portfolia před podáním návrhu na výkon rozhodnutí. To neplatí, jde-li o výkon rozhodnutí k uspokojení pohledávek, k jejichž krytí toto krycí portfolio slouží.